

Elektro Convulsie Therapie (ECT) Informatie voor patiënten

Inleiding

Uw psychiater heeft met u besproken dat uw behandeling het best kan worden voortgezet met Elektro Convulsie Therapie (ECT). Over deze vorm van behandeling bestaan veel vragen. In deze patiëntenfolder wordt uiteengezet hoe de behandeling wordt uitgevoerd.

ECT is een vorm van behandeling voor patiënten met bepaalde psychiatrische aandoeningen. Deze behandeling werd in Nederland al in 1939 geïntroduceerd. Sindsdien is daarmee binnen en buiten Nederland veel ervaring opgedaan. Voor patiënten die ervoor in aanmerking komen is ECT een waardevol en veilig onderdeel van de behandeling gaan uitmaken. De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie heeft een richtlijn uitgebracht waarin onder meer is opgenomen waaraan ECT-behandeling moet voldoen. In Amsterdam UMC, locatie AMC, wordt volgens deze richtlijn gewerkt.

Diagnose

De ECT-behandeling wordt voornamelijk gegeven aan patiënten met een ernstige vorm van depressiviteit. Vaak wordt tot deze vorm van behandeling overgegaan wanneer gebleken is dat andere vormen van behandeling niet voldoende hebben geholpen, te veel bijwerkingen geven of om andere redenen niet kunnen worden toegepast. Soms wordt al eerder gekozen voor ECT, bijvoorbeeld bij patiënten met een psychotische depressie, katatonie of ernstige suïcidaliteit.

Vorbereiding

Alvorens tot ECT-behandeling wordt overgegaan, zult u zowel lichamelijk als psychiatrisch worden onderzocht. Bij dat onderzoek zijn een psychiater, een anesthesist en een verpleegkundige betrokken. Voor al deze behandelaars geldt dat zij ruime ervaring hebben met ECT.

Nadat met u besproken is dat u in aanmerking komt voor ECT-behandeling en u hiervoor toestemming heeft gegeven, worden vanuit het Behandelcentrum Stemmingsstoornissen de nodige voorbereidingen getroffen om over te kunnen gaan tot ECT. Als u niet opgenomen bent, komt u hiervoor op afspraak naar ons behandelcentrum. De psychiater en een ECT-verpleegkundige zullen u nader informeren over de behandeling. In het hoofdgebouw van

Amsterdam UMC, locatie AMC, worden enkele aanvullende onderzoeken verricht. Zo wordt er bij u een ECG (hartfilmpje) gemaakt en wordt er bloed afgenomen. Vervolgens krijgt u een afspraak voor preoperatieve screening (Pre-assessment) bij de anesthesist. Deze zal met u de bijzonderheden rondom de narcose bespreken. Indien noodzakelijk wordt u gezien door een internist. Al deze onderzoeken zijn nodig om zorgvuldig aan de behandeling te kunnen beginnen. Soms zal uw psychiater bespreken dat bepaalde medicijnen tijdens ECT (tijdelijk) moeten worden gestaakt, dat verschilt per soort medicatie.

Voorafgaand aan de ECT-behandeling

Tot zes uur voor de ECT mag u geen vast voedsel meer eten. Tot twee uur voor de ECT mag u nog wel helder vloeibaar drinken zoals water of thee zonder melk. Wij raden u aan alle sieraden thuis te laten. De avond van tevoren of op de ochtend van de ECT moet u uw haren wassen. Vet haar kan de geleiding beïnvloeden van de plakkers die tijdens de behandeling op uw hoofd geplakt worden. Na het wassen mag u ook geen verstevigingsmiddelen in uw haar doen. Op de ochtend van de ECT liever ook geen dagcrème op uw gezicht aanbrengen.

In het Dagcentrum ligt er een operatiehemd voor u klaar. Eventuele (gebit)protheses dienen uitgedaan te worden. We raden aan vlak voor de behandeling nog even goed uit te plassen, omdat in een enkel geval incontinentie van urine tijdens het insult kan optreden. Het is daarom handig voor de zekerheid een reserveonderbroek mee te nemen.

De ECT-behandeling

De ECT-behandeling zelf vindt plaats in het hoofdgebouw van Amsterdam UMC, locatie AMC, op twee ochtenden (dinsdag en vrijdag) in de week.

Om de ECT uit te voeren wordt u kortdurend onder algehele narcose gebracht. U voelt van de ECT daarom niets. Als eerste zal bij u een aantal plakkers voor de hartbewaking worden aangebracht: dit om uw lichamelijke conditie tijdens de ECT-behandeling goed te kunnen controleren. Door de psychiater of ECT-verpleegkundige worden daarnaast plakkers en elektroden voor het uitvoeren van de ECT op uw hoofd geplaatst. Afhankelijk of de ECT een- of tweezijdig wordt uitgevoerd, zal dit aan één of beide zijden van uw hoofd plaatsvinden. Dit wordt vooraf met u besproken.

Hierna wordt door de anesthesist bij u een infuus aangebracht voor het toedienen van de medicijnen die nodig zijn voor de narcose. Na het toedienen van het slaapmiddel valt u binnen een minuut in slaap. Als u eenmaal slaapt, krijgt u via het infuus een spierverslappend middel toegediend. Hierna wordt een kortdurende (2 - 8 seconden) zorgvuldig gecontroleerde elektrische stroom toegediend. Hierdoor wordt een epileptisch insult opgewekt. Door de spierverslapping gaat deze niet gepaard met spiertrekkingen. De duur van het insult wordt nauwkeurig gemeten en bedraagt gemiddeld tussen 20 en 60 seconden. Enkele minuten na het insult komt u weer bij. De gehele procedure neemt gemiddeld tussen 10 en 15 minuten in beslag.

Na de ECT-behandeling

Nadat u weer wakker bent geworden, wordt u naar de uitslaapkamer gebracht waar u kunt bijkomen van de ingreep. Na ongeveer 30 minuten bent u volledig wakker en na ongeveer 1 uur mag u lopend terug naar de afdeling onder begeleiding van de verpleegkundige. In de loop van de ochtend wordt u nog beoordeeld door de psychiater of een psychiater in opleiding.

Ambulante ECT-behandeling

In sommige situaties is het mogelijk om de ECT behandelingen poliklinisch te ondergaan. Dit noemen wij ambulante ECT. U wordt dan tussen 7:30 en 8:45 uur verwacht op het Dagcentrum. Dit is in bouwdeel D van het hoofgebouw van Amsterdam UMC, locatie AMC, op de begane grond (D.0). De verpleegkundige belt per keer de dag voorafgaand aan de ECT de exacte tijd aan u door.

Wij raden u aan alle sieraden thuis te laten. Op de dag van de behandeling mag u na de ECT niet zelfstandig reizen. **U dient dan ook iemand mee te nemen die gedurende de dag en de nacht volgend op de behandeling bij u blijft en u kan ondersteunen.** Dit is omdat u onder algehele narcose bent geweest. Als u ambulante ECT ondergaat, kunt u na de beoordeling door de psychiater, een psychiater in opleiding, of een ECT-verpleegkundige onder begeleiding naar huis.

Aantal behandelingen

Het aantal behandelingen is van tevoren niet precies bekend. Gemiddeld blijken 8 tot 14 behandelingen voldoende. De psychiater bespreekt met u en uw familie hoeveel het er in uw geval zullen zijn. Na iedere 6 behandelingen wordt er geëvalueerd.

Werkingsmechanisme (depressie)

Er zijn natuurlijk wel ideeën over wat er bij ECT in de hersenen gebeurt, maar hoe ECT de depressieve klachten vermindert, is nog niet volledig bekend. Aangenomen wordt dat bij depressies het evenwicht is verstoord van bepaalde chemische stoffen (zogenaamde neurotransmitters) die er in de hersenen voor zorgen dat signalen van de ene hersencel op de andere worden overgebracht. Gebleken is dat met een korte stroomstoot dit evenwicht in een aantal behandelingen hersteld kan worden.

Bijwerkingen

Sommige patiënten zijn, nadat ze weer wakker zijn geworden, een beetje in de war. Dat is niet verontrustend. Dit verschijnsel treedt ook op bij patiënten die een operatie hebben ondergaan. De meeste patiënten willen al snel weer opstaan om wat te eten of te drinken. Sommigen hebben dan last van hoofdpijn, lichte spierpijn of misselijkheid, maar dat gaat altijd snel weer over. Voor de pijn mag u gewoon Paracetamol gebruiken, tenzij er iets anders is voorgeschreven door uw arts.

Geheugenklachten

Geheugenklachten zijn bijwerkingen die grofweg in twee soorten op te delen zijn:

1. het minder goed leren en opslaan van nieuwe informatie en
2. het minder goed kunnen ophalen van gebeurtenissen en informatie die voor de ECT zijn opgeslagen.

Tijdens en vlak na de ECT merken de meeste mensen dat ze informatie niet of minder goed kunnen opslaan (1). Dit herstelt bij de meesten binnen twee weken na het einde van de ECT. Ook merken veel mensen dat ze bepaalde gebeurtenissen van voor de ECT niet meer kunnen ophalen (2). Dit gaat meestal om gebeurtenissen in de 6 tot 12 maanden voor de ECT. In een enkel geval kunnen mensen ook gebeurtenissen van langer geleden niet meer goed ophalen. Bij de meeste mensen zullen de vergeten gebeurtenissen niet meer terugkomen, ook niet na een paar maanden of jaren. Tijdens de behandeling worden de geheugenproblemen zorgvuldig geobserveerd en wordt met u gekeken op welke wijze u hiermee om kunt gaan.

Wij raden aan voor de behandeling start een aantal belangrijke praktische zaken voor uzelf op te schrijven, zoals de pincode van uw telefoon en de pincode van uw bankpas, en dit eventueel te delen met een vertrouwd persoon.

Effect en vervolg

Uit wetenschappelijk onderzoek komt naar voren dat ECT een effectieve vorm is voor de behandeling van met name ernstige depressies. In een aantal gevallen blijkt ECT-behandeling zelfs levensreddend te zijn. Vijftig tot tachtig procent van de patiënten met een depressieve stoornis heeft baat bij ECT. De mate van herstel is afhankelijk van de eerdere behandelingen.

Na een succesvolle behandeling volgt de nabehandeling. Deze behandeling bestaat uit medicatie. Onderzoek wijst uit dat patiënten na ECT minder snel terugvallen in een depressieve stoornis als zij daarna medicatie gebruiken.

Het kan voorkomen dat een depressie terugkeert. Er wordt dan opnieuw bekeken wat een passende behandeling is. In uitzonderlijke gevallen - wanneer na een succesvolle behandeling met ECT, snelle terugval plaatsvindt - kan onderhouds-ECT overwogen worden. Dit houdt in dat gedurende tenminste 6 maanden ECT wordt voortgezet, waarbij de frequentie geleidelijk wordt afgebouwd tot eenmaal per maand.

Tenslotte

Wanneer u vragen heeft over de behandeling, dan zijn wij gaarne bereid u verder te informeren. Een afspraak daarvoor kunt u maken met uw behandelend arts.

Als zich tijdens de behandeling, op momenten dat u niet in het ziekenhuis bent, bijzonderheden voordoen, raden wij u aan contact op te nemen met de afdeling. Deze is 24 uur per dag bereikbaar op **020 89 13 838**.

Samenvattend ter voorbereiding

- De avond voorafgaand aan de ECT gebruikt u in principe geen Benzodiazepines (tenzij met uw psychiater anders is afgesproken).
- De avond voorafgaand aan de ECT of de ochtend van ECT dient u uw haren te wassen (en geen verstevigingsmiddelen te gebruiken).
- Liever op de ochtend van ECT geen foundation/make-up of dagcrème gebruiken.
- Voor de narcose moet u nuchter zijn. Dit betekent: tot 6 uur voor de behandeling niet eten en (niet-heldere) vloeibare producten eten en drinken. Tot 2 uur voor de ECT mag u nog helder vloeibaar drinken (water, thee zonder melk), maar daarna niet meer.
- Zorg dat u voor een ECT-sessie nog even goed uitplast en neem voor de zekerheid een reserve-onderbroek mee.
- Schrijf een aantal belangrijke zaken zoals de pincode van uw telefoon of uw bankpas op, en/of deel dit met een vertrouwd persoon.

In het geval van ambulante ECT

- Zorg dat er in de 24 uur na ECT iemand bij u kan zijn.
- Zorg dat iemand u kan ophalen vanaf het Dagcentrum.